

Täysistunto

Torstai 28.10.2021 klo 16.00—17.58

4. Keskustelualoite Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä

Keskustelualoite KA 3/2021 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja edustaja Erkki Tuomioja 5 minuutin puheenvuorollaan. Seuraavan puheenvuoron käyttää Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist, myös 5 minuuttia. Ja tämän jälkeen rajaestetyöryhmän puheenjohtaja, edustaja Ranne, myös 5 minuuttia. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja, mikäli niihin ilmenee tarvetta. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa 1 tunti. — Edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 Erkki Tuomioja sd (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Kansanedustajina saamme usein [Puhemies koputtaa] huolestuneita yhteydenottoja ihmisiltä, jotka joutuvat edelleen kohtaamaan arkea, työtä tai opintoja haittaavia rajaesteitä, erityisesti asuessaan toisessa Pohjoismaassa. Vapaa liikkuvuus Pohjolassa, yhteiset työmarkkinat sekä mahdollisuus opiskella ja asua kaikissa Pohjoismaissa ovat etuja, jotka on saavutettu ensimmäisenä juuri Pohjolassa ja vasta myöhemmin muualla Euroopassa. Se on tapahtunut pitkän työn tuloksena, ja tätä tulee vaalia jatkossakin.

Koronan aiheuttama kriisitilanne on merkinnyt takaiskua vapaalle liikkuvuudelle maailmalla, mutta aivan erityisesti Pohjolan ja sen raja-alueiden asukkaille. Pohjoismaiden neuvosto on käsitellyt pandemian aikaisia häiriöitä laajasti, ja vastaus on yksiselitteinen: Meidän on tästä otettava opiksi. On valmiutta kriisiajan yhteistyöhön, ja yhteistyön koordinoitua poikkeuksellisin aikoina on parannettava. Tästä teemasta Pohjoismaiden neuvosto tulee käymään keskustelua ensi viikolla Kööpenhaminan-istunnossa, jossa se on yksi pääasia.

Rajaesteet hankaloittavat vapaata liikkuvuutta, ja nämä ilmenevät useimmiten verotukseen, sosiaalietuuksiin, sosiaali- ja terveystalouteen, työelämän rajoituksiin ja esimerkiksi ammattipätevyysien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvinä rajaesteinä. Näiden esteiden poistaminen on pitkään ollut Pohjoismaiden neuvoston ja Suomen valtuuskunnan asialistalla, ja sen eteen tehdään jatkuvasti paljon työtä. Se ei ole Sisäministeriön työtä — kyllä koko ajan tapahtuu edistystä, mutta se on sikäli päättymätöntä, että monesti uusi lainsäädäntö ja EU-direktiivien toimeenpano saattaa tarkoittamattaan synnyttää myös uusia rajaesteitä, ja tähän on tehokkaasti puututtava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

Näiden rajaesteiden poistaminen on myös neuvoston valiokuntien läpileikkaavana tavoitteena. Päämääränä on toisaalta poistaa olemassa olevia rajaesteitä ja toisaalta estää maiden kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien uusien esteiden syntyminen.

Herra puhemies! Pohjoismailla on pitkään ollut yhteiset työmarkkinat. Maiden elinkeinoelämä on yhdentynyt entisestään, ja sen ansiosta olemme pystyneet mukautumaan suhdannevaihteluihin helpommin ja kehittymään paremmin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää työvoiman liikkumiseen ja etenkin juuri Pohjoismaiden raja-alueilla.

Elinkeinoelämän tulee voida toimia mahdollisimman esteettömästi kaikkialla Pohjolas-
sa, ja siksi tavoitteenamme tulee olla tunnistaa ja pyrkiä poistamaan elinkeinoelämän raja-
esteitä ja tukea ja kannustaa pohjoismaisia yrityksiä, jotka haluavat laajentaa toimintaansa
toisiin Pohjoismaihin. Helsingin sopimus velvoittaa Pohjoismaita yhtenäistämään kansal-
lista lainsäädäntöään tietyillä aloilla. Rajaesteproblematiikkaa käsittelevät raportit, joita on
runsaslukuisesti, ovat täynnä hyviä ehdotuksia siitä, miten parantaa liikkuvuutta ja poistaa
rajaesteitä Pohjoismaiden väliltä. Mutta niin kuin kaikissa muissakin hyvissä asioissa, toi-
meenpano on kuitenkin sitten se ratkaisevin koetinkivi, ja kuten todettu, tässä riittää jatku-
vasti työtä.

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta toivoo, että tämä, itse asiassa jo perin-
teeksi muodostunut, vuosittainen Pohjoismaiden rajaestekeskustelu pidettäisiin eduskun-
nassa myöskin ensi vuonna. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia, aloitteen ensimmäinen allekirjoitta-
ja, myös Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Tuo-
mioja. — Ja nyt ministeri Thomas Blomqvist, var så god.

17.09 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa
puhemies, värderade talman! Pohjoismaiden yhteinen visio on, että meistä tulee maailman
kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Rajaestetyöllä on suuri merkitys
vision toteuttamiselle. Rajaestetyö on merkittävää monelle kansalaiselle ja keskeistä liik-
kuvuuden helpottamisessa ja kilpailukyvyn luomisessa yhteiseen Pohjolaamme. Rajaeste-
työ on osa tämän hallitusohjelman prioriteetteja ja sen toimenpideohjelmaa. Suomi on ku-
luvana vuonna toiminut aktiivisesti liikkuvuuden esteiden poistamisessa, mutta suuri haas-
te rajaestetyölle on meidän kaudellamme ollut koronapandemian takia käyttöön otettujen
liikkuvusrajoitusten aiheuttamat niin sanotut rajahäiriöt.

Värderade talman! Coronakrisen och inreserestriktionerna som infördes på grund av pan-
demin har inneburit en hel del utmaningar för det nordiska samarbetet. Restriktionerna
drabbade de nordiska gränsregionerna speciellt hårt. Under pandemin har det rapporterats
om en särskild kategori av gränshinder. Vi kan kalla dem coronarelaterade störningar. Med
hjälp av det nordiska samarbetet har man ändå lyckats samla in information om de olika
störningarna och även hittat lösningar på en del av problemen. Och jag är nu glad över att
många av de coronarelaterade störningarna kunnat lösas, dels tack vare samarbetet och dels
tack vare att många av de här restriktionerna nu har upphävts.

Kun nyt katsomme eteenpäin ja jatkamme pohjoismaisen yhteistyön kehittämistä ja vah-
vistamista, on tärkeää kiinnittää huomiota rajaseutujen kokemuksiin ja ottaa mukaan pan-
demia-aikana oppimaamme — olen tästä asiasta aivan samaa mieltä kuin tässä aikaisem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

min edustaja Tuomioja. Osana Suomen puheenjohtajuutta olemme käynnistäneet hankkeen, jossa pureudutaan pandemian ajan rajapäätösten yhteiskunnallisiin vaikutuksiin ja yhteistyön jatkonäkymiin. Ulkopoliittisen instituutin tutkimushanke valmistuu vielä puheenjohtajuuskautemme aikana.

Arvoisa puhemies! Viimeksi kuluneen vuoden aikana rajaesteitä on selvitetty kahdeksan kappaletta, esimerkiksi liittyen Pohjoismaasta toiseen maahan muuttavan sosiaali-etuuksien maksuihin. Rajaestetyötä tullaan lähiaikoina sujuvoittamaan entisestään lanseeraamalla uusi digitaalinen portaali rajaesteiden ilmoittamiselle, ja Suomen johdolla on myös työstetty pohjoismaisen rajaesteneuvoston uusi mandaatti, joka hyväksytään vielä tänä vuonna. Koko rajaesteneuvosto kutsuttiin keskusteluun tästä asiasta yhteistyöministerikokoukseen Ahvenanmaalle aikaisemmin tänä syksynä. Työ jatkuu, ja yhdessä me Pohjoismaat olemme vahvempia jatkossakin. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja nyt rajaestetyöryhmän puheenjohtaja, edustaja Ranne.

17.12 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Päättäjillä ja myös osalla kansalaisista on paljon epämääräisiä käsityksiä siitä, mitä pohjoismainen rajaestetyö tarkoittaa. Minulla on ollut kunnia olla tiiviisti mukana tässä rajaestetyössä ryhmän puheenjohtajana, ja avaan nyt hieman meidän työtämme.

Pohjolassa asuu 27 miljoonaa ihmistä. Meillä on 1,4 miljoonaa yritystä ja 13,3 miljoonaa työssäkäyvää. Bruttokansantuotteemme on yhteensä 1,351 miljardia euroa. Tämä tekee meistä yhdessä Euroopan viidenneksi suurimman talouden.

Pohjoismaisen yhteistyön perimmäinen tarkoitus on mahdollistaa Pohjoismaiden asukkailla turvallinen ja sujuva arki yli rajojen, mahdollistaa joustavaa työntekeä, yrittämistä, opiskelua ja yhteistyötä koko Pohjolassa. Yhteisenä tavoitteena on maailman kestävin ja integroiduin alue vuonna 2030.

Rajojen tulee kuitenkin aina suojella kansalaisiaan turvallisuus- ja terveysuhkilta, kuten olemme nyt korona-aikana saaneet huomata. Jokainen maa on suojellut pandemian aikana omien kansalaistensa turvallisuutta ja terveyttä eri tavoin. Meillä ei ole ollut yhteisiä linjauksia, määräyksiä tai lakien tulkintaa.

Jatkossa Pohjoismaiden on oltava yhdessä paremmin varautuneita kriisien iskiessä. Tarvitaan yhteisiä strategioita ja työkaluja sekä tiiviimpää yhteistyötä hallitusten ja virkamiesten välillä.

Yhteisten linjausten puuttuminen on näkynyt myös arjessa monin tavoin. Lisäksi julkinen keskustelu on ollut välillä todella rankkaa erityisesti Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden välillä ja heikentänyt luottamusta.

Kerron tässä muutaman esimerkin siitä, miten korona on vaikuttanut erityisesti rajoilla asuvien elämään:

Lapset, joiden vanhemmilla on yhteishuoltajuus ja jotka asuvat eri puolin rajaa, eivät ole päässeet kotiin toisen vanhemman luo rajan yli.

Työntekijät eivät ole päässeet töihin kiinni olevien rajojen vuoksi, ja osa on ollut pakotettuna tekemään etätöitä. Tällöin verotusmaa onkin ollut maa, jossa asuu, eikä se maa, jossa on tehnyt työtä. Ihmisiä, jotka asuvat ja työskentelevät samassa maassa, on kohdeltu eri tavalla kuin yli rajojen pendelöitsijöitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

Yrityksiä on ajautunut talouskriisiin, koska asiakkaat eivät ole päässeet ostoksille rajojen yli.

Mummoja ja vaareja tai vakavasti sairaita rakkaita ei ole päässyt tapaamaan yli rajojen.

Luottamuksen palauttaminen rajoille ja maiden välille tapahtuu konkreettisin keinoin. Rajaestetyö on konkretiaa parhaimmillaan. Sillä poistetaan esteitä hyvän, sujuvan ja turvallisen arjen tieltä. Tarvitaan kuitenkin uudistettuja työtapoja ja nykyisen järjestelmän tehokkaampaa ja vaikuttavampaa käyttämistä, ei lisää byrokratiaa, ei lisää himmeleitä.

Meillä on tällä hetkellä jo ministerineuvoston alainen rajaesteneuvosto, joka voi viedä asioita suoraan ministereille. Meillä on jo Pohjoismaiden neuvoston alaisuudessa toimiva rajaestetyöryhmä, joka voi tehdä kysymyksiä kaikissa parlamenteissa ja suoraan hallituksille. Meillä on raja-aluekomiteat, jotka tarjoavat palveluja rajoilla asuville ihmisille ja siellä toimiville yrityksille. Tämä yhteistyömuotomme on maailmalla ainutlaatuinen, ja sillä on mahdollisuus saada tuloksia entistä tehokkaammin.

Tämän vuoden alusta olemmekin kehittäneet rajaestetyötä myös siellä operatiivisella tasolla. Tehostamme toimintaa ja pureudumme entistä paremmin tavallisen arjen ongelmiin. Olemme yhdessä rajaesteneuvoston kanssa päättäneet keskittyä esteisiin erityisesti työmarkkinoilla ja digitalisaatiossa sekä ajamaan liikenneministerineuvoston perustamista, raja-alueiden pätevää tilastointia sekä nykyisen verosopimuksen päivittämistä.

Pohjoismaisen yhteistyön tulee olla jatkossa tehokkaampaa ja vaikuttavampaa. Enemmän konkretiaa ja vähemmän byrokratiaa, enemmän tekoja turvallisen ja sujuvan arjen hyväksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt tosiaan, kuten sanoin, ne edustajat, jotka haluavat aiheesta debatoita, nousee seisomaan ja painakaa V-painiketta, niin aletaan keskustelemaan. — Edustaja Honkasalo.

17.17 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä alkupuheenvuoroista erittäin paljon. Istun itse tuolla Pohjoismaiden neuvoston osaamis- ja kulttuurivaliokunnassa, ja siellä käsitellään näitä rajaesteitä ennen kaikkea koulutuksen näkökulmasta ja lasten ja nuorten näkökulmasta. Haluaisin tässä nostaa esille sen, että kaikki rajaesteet eivät välttämättä ole semmoisia ilmeisiä rajaesteitä, vaan on myös näkymättömiä rajaesteitä. Tällä viittaan siihen, että oma tuntumani on se, että asenne pohjoismaista yhteistyötä kohtaan esimerkiksi suomalaisten nuorten kohdalla on ehkä aika muuta kuin se oli vielä minun nuoruudessani. Meillä suomalaisessa koulujärjestelmässä tietämys muista Pohjoismaista ja kulttuureista ei ehkä ole niin vankkaa, ja nuorten tulevaisuus ei välttämättä suuntaudu yli rajojen muihin Pohjoismaihin. Kiinnostaisikin tietää, mitä ministeri ajattelee siitä, miten me voitaisiin lisätä tätä Pohjoismaista tietoutta esimerkiksi suomalaisessa koulujärjestelmässä enemmän, jotta suomalaiset nuoretkin näkisivät ne opiskelumahdollisuudet ja ehkä työmahdollisuudetkin muissa Pohjoismaissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

17.19 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia merkitsi kaikkine negatiivisine vaikutuksineen myös merkittävää takaiskua Pohjolan vaapaalle liikkuvuudelle. Erityisen suuren iskun kokivat raja-alueilla asuvat ja rajan yli työskentelevät. Kun rajat yhtäkkiä suljettiin eikä vuosikymmenten ajan voimassa ollut vapaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

maiden välinen liikkuminen ollutkaan mahdollista, oli sillä suuri vaikutus ihmisten elämään ja jokapäiväiseen arkeen. Korona-aika nosti esiin useita uusia rajaesteitä. Mainittakoon toki, että iso osa koronan myötä ilmenneistä rajaesteistä saatiin ratkaistua. Rajaesteneuvosto muun muassa on tehnyt tärkeää työtä näissä asioissa. Tästä ajasta voimme ottaa opiksi, jotta olemme yhtenäisenä Pohjolana valmiimpia tuleviin kriiseihin. Kysynkin nyt: uskotteko, ministeri Blomqvist, että yhdessä Pohjoismaat ovat vahvempia myös kohtaamaan tulevia kriisejä, joskaan kukaan niitä emme varmasti toivo?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

17.20 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella pohjoismainen yhteistyö on Suomelle valtavan tärkeää, ja toivoisin sen syvenevän tulevaisuudessa. Tämä korona-aika on tietysti ollut todella poikkeuksellinen ajanjakso Pohjoismaiden yhteistyössä siinä mielessä, että rajattomat rajat nousivat, kylät jakautuivat esimerkiksi tuolla pohjoisessa. Perheet jäivät rajan molemmin puolin. Raja on ollut täysin auki 50-luvulta lähtien, ja tietysti tämä pandemia-aikainen tilanne oli todella poikkeuksellinen. Olisi todella tärkeää, että mikäli tulevaisuudessa kohdataan vastaavia tilanteita, niin silloin mahdollisimman paljon pystyttäisiin siellä paikallisesti harkitsemaan niitä toimenpiteitä, joita siihen rajayhteistyöhön liittyy eikä niitä määrättäisi kovin kaukaa pääkaupungeista, joissa ei välttämättä hahmoteta sitä arjen tilannetta.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyn tasa-arvoministeriltä myös yhdestä konkreettisesta asiasta, joka nousi aika kuumaksi kysymykseksi Lapissa osana näitä hallituksen liikkuvuuteen ja liikkuvuuden rajoituksiin määrittämiä toimenpiteitä, eli saamelaiset saivat kyllä kulkea vapaasti eri Pohjoismaiden väliltä, ja tämä herätti tietysti hämmästyystä lappilaisten keskuudessa, koska ei tietääkseni ole mitään etnistä rekisteriä, ei voi mistään päätellä, kuka on saamelainen. Esimerkiksi nämä rajaviranomaisen tehtäviin määrättyt, vaikkapa rajavartijat oli käsketty Vaalimaalta alueelle. Mistä he voivat tietää, kuka on saamelainen ja kuka ei? Tämä selvästi on sinänsä hyvin pieni kysymys, mutta periaatteellisesti iso asia, että miten Suomen hallitus voi tällä tavoin toimia [Puhemies koputtaa] vastoin kaikkia oikeusvaltioperiaatteita. Minkälaista hallinnointia tämä mielestänne on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

17.22 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluamme Pohjolasta maailman integroituneimman alueen. Se edellyttää joustavaa työntekoa, yrittämistä, koulutusta ja vapaata liikkuvuutta. 60—70-luvuilla Ruotsiin muutti yli 300 000 suomalaista. Heidän jälkeläisistään moni osaa suomea ja on kiinnostunut Suomesta ja jopa palaamaan sukunsa juurille. Suomi taas tarvitsee monen alan osaajia. Myös Norjassa on aina käyty töissä. Kaikki toimiikin hyvin, jos tänne muuttaessa on jo työ, mutta työnhakuun tuleminen on jo toinen juttu. Tiedän nuoren ruotsalaisen miehen, joka muutti Suomeen työnhakuun. Koska työpaikkaa ei vielä ollut, ei voinut saada pankkitunnuksia eikä siten vuokra-asuntoa eikä puhelinliittymääkään. Vyyhti aukesi lopulta, mutta kankeasti. Nuorimies asuu yhä täällä ja tekee töitä keskellämme. Kysyn ministeriltä: miten vähentäisimme työteon rajaesteitä ja tekisimme Suomesta yhä houkuttelevamman ja helpomman kohdemaan toisen Pohjoismaan kansalaisille tulla töihin ja opiskelemaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Kvarnström.

17.23 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tack till initiativtagarna till denna debatt och till minister Blomqvist för en god och informativ inledning. Frågan är högaktuell och ger upphov till en uppsjö av frågor.

Niistä keskeisin tällä kaudella on kysymys siitä, miten pohjoismaista yhteistyötä voitaisiin kehittää, jotta se olisi merkityksellistä ja jotta liikkuminen maiden välillä olisi mahdollista myös kriisiaikoina. Uusi raportti Støtte og skuffelse — Holdninger til nordisk samarbeid osoittaa, että kansalaiset suhtautuvat edelleen tosi myönteisesti pohjoismaiseen yhteistyöhön mutta että he ovat pettyneitä sen koordinointiin pandemian hoidossa. Mietin ja kysyn: mitä rajaesteiden suhteen on odotettavissa pian valmistuvasta kriisiaikojen pohjoismaista yhteistyötä koskevasta strategisesta selvityksestä?

Vad kan vi med tanke på gränshinder vänta av den strategiska utredning om nordiskt samarbete under kristider som snart ska vara klar? Vilken roll ska den — vad vi ska kalla Enes-tamska utredningen — tänkas ha?

Arvoisa puhemies! Rajaesteet ovat monenlaisia.

Gränshinder är av många de slag och i dessa tider är det helt relevant med också de digitala gränserna. För den nordiska integrationen är det viktigt att geoblockering av tv-program och nordiska streamingtjänster är så minimal som möjligt. Och jag vill också fråga minister Blomqvist om du tror det är möjligt att minska geoblockeringen av streamingtjänster så som SVT Play eller på motsvarande sätt Yle Arenan ytterligare. Jag är glad att en hel del har gjorts i år, och mer behövs.

Eli mitä mieltä, ministeri Blomqvist, olette mahdollisuudesta vähentää SVT Playn kaltaisten suoratoistopalveluiden maarajoituksia? — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

17.25 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kesällä tehtiin jonkinlainen tutkimus siitä, mitä ihmiset pohjoismaalaisuudesta ajattelevat. Vastaus oli siellä, että, oliko, yli 60 prosenttia halusi nyt enemmän pohjoismaista yhteistyötä. Kyllä tämä on viime aikoina näkynyt eri politiikan sektoreilla, että halutaan nimenomaan sitä. Täällä puhutaan rajaesteistä ja ihan lainsäädännöllisistä muutoksista tai sitten sellaisista asioista, mitä EU-tasolla tai globaalistikin pohditaan, kuten esimerkiksi ilmastonmuutoksen vastaisesta taistelusta tai ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Tavoitteenahan on olla maailman integroituneen alue. Tässä kuitenkin silloin yhdessä vaiheessa, kun tietysti EU:hun liityttiin, on tullut ajateltua, että asioita hoidetaan helpommin EU:n kautta, ja koettu, että sieltä löytyy ratkaisuja. Mutta kuitenkin on huomattu, että pohjoismaalaiset ja Pohjoismaat pystyvät entistä paremmin tekemään yhteistyötä, ja sitä pitää edistää myös ikään kuin EU:n ulkopuolella — ajatellen siis sitä, että ei ajatella kaikkia meidän aloitteita siltä kannalta, mitä EU niistä ajattelee, vaan yhdessä mietitään, miten me Pohjoisina yhdessä voidaan asioita viedä eteenpäin. Ja meidän ollaan sinänsä mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

lenkiintoinen alue kaiken kaikkiaan, että osa on EU-jäseniä, osa on eurojäseniä, osa on Nato-jäseniä. Me ollaan todella monipuolisia, ja jotenkin tätä rikkautta, mitä meillä kaikilla on, meidän pitäisi pystyä vielä entistä enemmän hyödyntämään, jotta me pystytään edistämään näitä meidän tavoitteita.

Kysymys ministerille onkin se, millä tavalla me pystymme yhteensovittamaan ne Suomen tavoitteet ja yhteispohjoismaalaiset tavoitteet mutta sitten ajatellen sitä EU-aspektia, mikä meillä siinä vieressä on, jotta pystyisimme laajentamaan ja rakentamaan tätä meidän integroitunutta aluetta myöskin ilman, että EU sanelee meille liikaa niitä rajaesteitä taas kokonaisuudessaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledemot Ollikainen.

17.27 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Pohjoismaiden yhteistyö on, kuten täällä on tullut esille, todella tärkeää. Kuten myös ministeri Blomqvist totesi ja myös tässä kollega Ovaska totesi, Pohjoismaiden yhteinen visio on, että me ollaan maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Jotta tämä visio toteutuu, niin rajaestetyöllä on suuri merkitys, mutta yhtä lailla rajaesteet vaikuttavat myös ihmisten arjessa, kuten tässä on tullut esille. Rajaestetyö on merkittävää monelle kansalaiselle ja keskeistä liikkuvuuden helpottamisessa ja kilpailukyvyn luomisessa.

De senaste årens pandemiläge har — som det har kommit fram här också — prövat det nordiska samarbetet. Det är nu skäl att analysera det här läget väldigt, väldigt noggrant. Det är bra att Finland som nuvarande ordförandeland i Nordiska ministerrådet har initierat ett projekt där man särskilt analyserar gränsproblematiken i samband med pandemikrisen. Vi har orsak att ta lärdom av det skedda och lyfta fram visionerna för att få ett fortsatt starkt nordiskt samarbete.

Tosiaan koronaviruksi toi monta opetusta, jotka ovat vaikuttaneet pohjoismaiseen yhteistyöhön. Suomi puheenjohtajamaana tekee töitä ongelmien purkamiseksi. Kysyisin vielä ministeriltä: mitkä konkreettiset yhteiset projektit ovat tällä hetkellä ajankohtaisia? — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och nu minister Blomqvist, 3 minuter, och sedan fortsätter vi.

17.29 Pohjoismaiden yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Tässä tuli esille monta hyvää näkökohtaa ja monta aiheellista kysymystä. Yritän nyt vastata näihin kysymyksiin. Yritän aina kirjoittaa ylös näitä kysymyksiä, mutta en tässä ajassa varmaan pysty perusteellisesti vastaamaan kaikkiin.

Edustaja Honkasalo kysyi ensimmäisenä tästä tietoisuudesta nuorten keskuudessa siitä, mitä koulutusjärjestelmän kautta voidaan tehdä, jotta tietoisuus muista Pohjoismaista ja mahdollisuuksista opiskella, tehdä työtä muissa Pohjoismaissa lisääntyisi. Tämä on hyvä kysymys. Se ei varsinaisesti kuulu minun vastuualueelleni mutta kylläkin hallituksen. Tämä on tärkeä näkökohta, ja voin ainoastaan sanoa, että olen aivan samaa mieltä edustajan kanssa tästä asiasta. Yritämme kyllä kaikin keinoin edistää tätä, myös totta kai sitten opetuksesta vastaavan ministerin kanssa. Meillä on myös sellainen tulokulma tähän asiaan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

että minä ainakin toivon, että myös tänne Suomeen tulisi opiskelijoita muista Pohjoismaista enemmän kuin tällä hetkellä. Se on myös toinen näkökulma tähän asiaan, mutta siinäkin on parantamisen varaa.

Sitten edustaja Viljasen kysymykseen on helppo vastata: kyllä, tavoite on juuri se, että olemme valmiimpia ja paremmin varustautuneita kohtaamaan seuraavia kriisejä, ja juuri näin, kuten edustaja sanoi, yhdessä.

Edustaja Autto totesi nämä rajaesteiden hankaluudet, mitä korona-aikana tuli, ja sitten saamelaisten oikeuksista tämän koronapandemian aikana. Se ei ole varsinaisesti tasa-arvoasia vaan ehkä yhdenvertaisuusasia, mikä ei sinänsä kuulu minulle, mutta hallituksen tahotilla ja tavoite oli, että myös saamelaisten osalta pystytään turvaamaan työssäkäynti, välttämätön asiointi. Se oli tässä tarkoituksena, kuten kaikille rajaseuduilla asuville.

Sitten edustaja Kinnunen nosti tässä tärkeitä näkökohtia, joihin en nyt ehdi vastata — eikä minulla välttämättä ole vastauksiakaan näihin kaikkiin. Mutta ne olivat todella tärkeitä, ja niitä täytyy yrittää hoitaa paremmin sekä täällä Suomen päässä että myös yhteisesti muitten naapureittemme kanssa.

Sitten tässä... — Nyt olen hukannut joitain papereita. — ...kysyttiin tästä selvityksestä, joka on tekeillä. Odotan siltä aika paljon.

Jag väntar mig ganska många konkreta förslag därifrån, som ett svar till ledamot Kvarnström.

Ovaska kysyi siitä, miten pystymme myös kansainvälisillä areenoilla [Puhemies koputtaa] paremmin tekemään yhteistyötä, ja myös siitä, ettei EU vaikeuta sitä. Ehkä pystyn vastaamaan niihin kysymyksiin, kuten myös edustaja, ledamot Ollikainenens frågor i en följande svarstur. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Kulmuni.

17.33 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Autton esiin nostamasta kysymyksestä. Tietenkin valtioneuvosto voi kirjoittaa papereihin, että ”mahdollistetaan saamelaisten työssäkäynti yli rajan”, mutta kun tosiasiasa ei voi selvittää mistään rekisteristä, kuka on saamelainen, niin tuo kirjaus ei tietenkään ole reaali maailmassa ollut mahdollinen. Ja tämä on tietenkin koskettanut koko rajaseutujen väestöä ja asukkaita, koska aivan kuten rajaestetyöryhmän puheenjohtaja täällä toi esiin, niin perheethän ovat molemmin puolin Suomen ja Ruotsin rajaa, Suomen ja Norjan rajaa, ja kyllä tässä koronapandemian aikana on ollut erittäin isojaakin inhimillisiä tragedioita, joita varmasti aika pitkään käydään sitten eduskunnan oikeusasiamiehen kautta läpi ja muilla keinoin, että kun on ollut vaikkapa omaishoitohuollettavia tai on ollut isäpuolta ja lapset toisella puolella ja monenlaisia perhejärjestelyjä ja ei ole päässyt rajan yli, niin nämähän ovat ihan kauheita inhimillisiä tragedioita, jos kotiin ei olekaan päässyt.

Arvoisa puhemies! Tämä koronapandemia tietenkin paljasti meille sen, että noin liturgian tasolla hyvät pohjoismaiset yhteydet eivät sitten tosiasiasa kriisitilanteessa olleetkaan niin läheiset ja hyvät, koska kaikki Pohjoismaat tekivät omassa tahdissa eri tavalla päätöksiä ja jossain määrin edelleenkin. Ja tämä on hieman, tai aika paljonkin, vaikeaa näillä rajaseuduilla. Haluankin kysyä ministeriltä: Kuinka vahvistetaan paitsi kansallisella tasolla myös Pohjoismaiden kesken tätä koordinaatiota, että tällaisissa kriisitilanteissa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

sitten olisi yhtenäiset käytänteet? Ja mitenkä ministeri suhtautuu siihen tietoon, että esimerkiksi Tornionlaakson neuvosto, joka on Suomen, Ruotsin ja Norjan alueellinen toimielin, tulee esittämään, että alueellisesti ja paikallisesti pyydetäisiin heiltä aina näkemys ja lausunto siitä, kuinka tällaiset yllättävät rajaesteet saataisiin purettua? Kuinka suhtaudutte tämänkaltaiseen, että sille alueelle ja paikallisille annettaisiin [Puhemies koputtaa] siellä enemmän päätäntävaltaa tästä liikkuvuudesta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Ranne.

17.35 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Miten yhteistyötä saataisiin parantumaan? Minä väitän, että se on ihan pääministeritason asia. Eli jos meidän pääministerimme sitoutuvat parantamaan Pohjoismaista yhteistyötä, arvostavat sitä enemmän kuin tähän asti on arvostettu, niin varmasti sille tulee lisää painoarvoa.

Kansalaisilta kun kysyttiin viime kesänä, miten he näkevät tämän Pohjoismaisen yhteistyön, niin 86 prosenttia oli sitä mieltä, että yhteistyö on tärkeää tai erittäin tärkeää, ja sitten kun siellä nostettiin eri teemoja esiin, että mitkä ovat tärkeimpiä, niin suurin osa vastaajista piti Pohjoismaiden tärkeimpänä poliittisena yhteistyöalueena monikansallisen rikollisuuden torjumisen. Tämä oli aika selkeä kannanotto.

Mutta miten tässä jatkossa sitten näitä ratkaistaan? Paitsi että meidän ministerit, pääministerit sitoutuvat ja lähtevät oikeasti nostamaan tätä yhteistyötä korkeammalle, niin täytyyhän meillä jatkossa olla yhteisiä strategioita ja yhteisiä työkaluja niin, että me emme ole niin kuin sinne sun tänne näissä kriisitilanteissa. Ja sitten myöskin se virkamiesten tiiviimpi yhteistyö — siihen velvoitetaan jo nyt, mutta nyt huomasimme tämän pandemian aikana, ja edelleen oma huolestumme on, että siinä on paljon parantamisen varaa. Mutta ylätasoltaan tämän täytyy lähteä. Ei se onnistu, vaikka kuinka Pohjoismaiset yhteistyöministerit haluaisivat tehdä parempaa yhteistyötä — se ei riitä. Me tarvitsemme ihan ylätason päätöksiä ja linjauksia, sitoutumista ja arvostusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

17.37 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisella vapaalla liikkuvuudella on pitkät perinteet, sillä passivapaus otettiin käyttöön jo vuonna 1952. Pohjoismaiden yhteiset työmarkkinat tulivat voimaan vuonna 1954. Pohjoismaisen yhteistyön tärkein tehtävä on ollut ja on edelleen rajaesteiden poistaminen. Me kaikki tunnemme vuoden 2015 tapahtumien ja vuonna 2020 alkaneen koronaviruksen aiheuttamat haasteet pohjoismaiselle yhteistyölle ja vapaalle liikkuvuudelle. Tulevaisuuden yhteistyön kannalta nämä kaksi tapahtumasarjaa ovat avainasemassa, sillä niistä oppiminen mahdollistaa paremman reagoinnin tulevaisuuden haasteisiin.

Rajaesteiden purkaminen on jatkuva ja pitkäjänteinen prosessi ja pohjoismaisen yhteistyön kulmakivi. Pohjoismaisen yhteistyön perinnettä on syytä huolellisesti vaalia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

17.38 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti helppoa olla ylpeä siitä, että Suomi on Pohjoismaa. Pohjoismaat ovat monessa asiassa edelläkävi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

jöitä ja kärkisijoilla monissa vertailuissa. Tavoite, että Pohjoismaat olisivat, kuten edustaja Ovaska mainitsi, maailman integroitunein alue, on todella hyvä ja kannatettava.

Silti turha byrokratia tuo täälläkin esteitä vapaalle liikkuvuudelle. Yksi merkittävä Pohjoismaiden välinen rajaeste on yhteisen sähköisen tunnistautumisen puute. Tämä haittaa erityisesti siis nuoria ja opiskelijoita. Nuorilla on harvoin säästöjä, ja rahat menevät vähän sitä mukaa kuin niitä pankkitilille tulee. Kuitenkin pankkitilin avaaminen toisessa Pohjoismaassa on äärimmäisen hidasta, sillä pankit vaativat, että henkilöllä täytyy olla nimenomaan kohdemaan henkilöllisyystodistus, siis esimerkiksi Suomen henkilöllisyystodistus ei käy Ruotsissa, kun tiliä availlaan.

Korona rajoitti, perustellusti, vapaata liikkumista Pohjoismaiden välillä, mutta toden totta samalla se nosti esiin ongelmia esimerkiksi viranomaisten tiedottamisessa ja ylipäättään kommunikoinnissa. Monelle ihmiselle oli turhan epäselvää, saako rajan ylittää vai ei sekä millaiset määräykset olivat milloinkin voimassa. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: mitä opetuksia nimenomaan rajaesteiden ja pohjoismaisen yhteistyön kannalta korona-aika on osoittanut, ja mitä niille voisi tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heikkinen.

17.40 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia todella hyvästä keskustelusta tässä asiassa tässä salissa. Erityisesti haluan kiittää rajaestetyöryhmän puheenjohtajaa Rannetta. Mielestäni tämä puhe oli kovin erilainen kuin vuosi sitten käyttämänne puheenvuoro.

Mutta tästä asiasta, liittyen koronaan: Täällä on käyty paljon keskustelua, kuinka kipeä asia se oli erityisesti rajojen molemmiin puolin asuville ihmisille. Se on selvää. Mutta haluaisin laajentaa tuota näkökulmaa vähän isommaksi. Meillä tulevaisuusvaliokunnassa vastikään annettiin lausunto valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta, ja tuossa lausunnossa halusimme nostaa esille ja korostaa sisäisen turvallisuuden näkökulmasta zoonoosien ja eläintautien merkitystä.

Kerronpa teille, että kun yli kymmenen vuotta sitten ostin kolme lehmää Etelä-Ruotsista Skånesta, niin oli selvää, että nämä lehmät olivat karanteenissa Suomessa. Niiltä otettiin verikokeet, ja sillä tavoin Suomessa hienosti estetään eläintautien kulkua maasta toiseen. Mutta ennen kuin rajatoimenpiteet menivät sitten ääritiukaksi tuolla pohjoisessa Suomen ja Ruotsin välillä nyt korona-aikaan, sieltä tuli Ruotsissa työssäkäyviä ihmisiä laajalle alueelle satojen kilometrien päästä rajasta Suomeen ja levittivät tautia. Ja näenkin, että tässä meillä on todellakin oppimisen paikka. Vaihtoehto ei todellakaan välttämättä pidä olla, että raja on kiinni, mutta rajalla pystytään tekemään paljon muutakin — jakamaan informaatiota ja ohjaamaan vapaaehtoiseen koronakaranteeniin koteihin. Tämä on varmasti kenties toimivampaakin ja siten vähemmän inhimillistä kärsimystä aiheuttavaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

17.42 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä nyt keskustellaan Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä, ja tässä viime vuoden aikana nyt, kun korona on luonut jonkinlaisia rajoituksia tuonne rajalle, tietenkin tulee väistämättä mieleen se, että ihmisten kulku maiden välillä aina johtuu jostakin syystä. Ja tämmöinen asia, että jos on tämmöinen hölmö maa, joka ei halua sallia nuuskan tai purutupakan myyntiä Suomessa ja ih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

miset joutuvat sitten koronan aikana kulkemaan siellä vieraassa maassa, niin minun mielestäni siinä on jonkinlainen rajaeste se, että nuuskan myynti on kielletty Suomessa — tai purutupakan myyntinä, niin kuin sitä tehdään muissa Euroopan maissa. Arvoisa ministeri, näettekö sen tarpeelliseksi, että yksi tällöinen rajaeste poistuisi ja Suomessa alettaisiin myymään purutupakkana tätä nuuskaa, kuten tehdään muissa Euroopan maissa? [Erkki Tuomioja: Pitäisiköhän kannabiskin vaan laillistaa, kun se on hollantilaisillekin sallittua? — Leena Meren välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kemppi.

17.43 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuuska kiinnostaa aina, niin tänäänkin, ja innolla odotan ministerin vastausta.

Pohjoismainen yhteistyö on ennen kaikkea paikallinen kysymys, näin sen itse näen. Me yleensä puhumme kansainvälisistä kysymyksistä kovin kaukana olevina, mutta pohjoismainen yhteistyö on ennen kaikkea paikallinen kysymys. Tänä vuonna Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden pääministereiden huippukokouksessa kysytään, mitä Pohjoismaat voivat oppia koronakriisistä ja miten tulevaisuuden yhteistyötä voidaan vahvistaa. Itse olen varsin ylpeä siitä, että myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on perustunut kautta aikain pohjoismaiselle yhteistyölle, ja ajattelen, että se on yksi tärkeä kulmakivi noihin tuleviin keskusteluihin.

Pohjoisen turvallisuuspoliittinen vakaus on meidän, koko Suomen etu, ja sellaisena se pitää nähdä. Tulevaisuudessa haluaisin nähdä kehitystä pohjoismaisessa puolustuspoliittisessa yhteistyössä, ja toivon, että ministeri myös hiukan sitä meille valottaa. Haluaisin nähdä kehitystä muun muassa tukikohtien ristiinkäyttöoikeudessa ja teknisissä valmiuksissa ilmakuvan vaihtamiseen, ja näen, että nämä ovat oman alueen turvaamisen kannalta kriittisiä asioita eteenpäin vietäväksi.

Lisäksi pohjoismainen sotilaallinen liikkuvuus voisi kehittyä nykyisestään, ja se varmasti olisi koko Suomen etu, että siellä suunnalla saisimme myös pohjoismaista yhteistyötä tiivistettyä.

Ehkä lopuksi toteaisin, että myös tutkimusyhteistyö ja erilaisten tulevaisuuden asioiden ennakointi yhdessä Pohjoismaiden kanssa ovat minusta sellainen teema, jossa pohjoismaista yhteistyötä olisi syytä tiivistää vielä entisestään. Tiedän, että jo tällä hetkellä esimerkiksi University of the Arctic, jonka sihteeristö on Suomessa, järjestää tällaisia jaettuja tutkinto-ohjelmia, jotka toimivat varsin hyvin Pohjoismaiden kesken, mutta ehkä voisimme vielä saada tuossa seuraavaa askelta siihen suuntaan, [Puhemies koputtaa] että myös tutkimus olisi yhteistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niemi.

17.46 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellisen edustajan puheeseen voin rauhoittavasti kyllä lisätä puolustusvaliokunnan jäsenenä, että me teemme jatkuvasti erittäin tiivistä yhteistyötä puolustusvaliokunnassa mutta tietysti myöskin Suomen ja Ruotsin välisessä puolustusyhteistyössä ja samaten Suomen, Ruotsin ja Norjan välisessä puolustusyhteistyössä. Tämä toiminta on koko ajan kehittynyt, ja koko ajan me olemme valppaina ja katsomme, millä tavalla tilanne kehittyy. Osaltaan tässä tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

tysti on mukana myöskin Venäjän toiminta ja samalla myöskin Naton toiminta, eliikkä kylä me ollaan tässä ihan koko ajan ajan tasalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nu har vi ännu ledamot Kvarnström och ledamot Kinnunen, sedan svarar minister Blomqvist. — Ledamot Kvarnström.

17.47 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Snusfrågan som kom upp här i debatten torde vara mer en EU-fråga än en nordisk fråga, även om snuset i stor utsträckning har sin kulturella hemvist just i Norden.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että rajaesteiden vähentämiseksi tehtävä työ on jatkunut myös koronakriisin aikana. Tämä on tärkeää, jotta Pohjoismaat voisivat saavuttaa tavoitteensa tulla maailman parhaiten integroituneeksi alueeksi. Samaan aikaan meidän on huolehdittava siitä, että uusia esteitä ei synny, koska emme pääse eteenpäin, jos poistamme osan esteistä samalla kun uusia esteitä syntyy.

Ärade talman! Vi får då vi möter tidens nya utmaningar, som klimatkrisen, inte glömma de gamla bärande elementen i det nordiska samarbetet. Den här frågan är viktig med tanke på den nordiska budgeten som debatterats en hel del i höst. För att fördjupa den nordiska integrationen måste satsningarna på medborgarsamhället och de mellanmännsliga kontakterna stärkas, inte försvagas. Och jag är därför glad över att en bra, eller överkomlig, kompromiss verkar vara i görningen. Men jag frågar: Tror ministern att den nordiska budgeten på sikt behöver öka för att nå målsättningarna om världens mest hållbara och integrerade region?

Haluankin kysyä ministeriltä: onko teidän mielestänne perusteltua keskustella siitä, tulisi-ko pohjoismaista budjettia tulevaisuudessa kasvattaa Pohjoismaiden yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi, kestävyys saavuttamiseksi ja rajaesteiden vähentämiseksi? — Tack, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Kinnunen ja sen jälkeen ministerin vastaus.

17.48 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen yhteistyön juuret ovat syvällä. On matkustettu ja menty naapuriin töihin.

Ammattipätevyksien hyväksymisessä on vielä paljon kehitettävää. Olemme käsitelleet asiaa osaamisen ja kulttuurin valiokunnassa kerta toisensa jälkeen.

Tuntemani luokanopettaja muutti Ruotsiin. Pätevyys ei kuitenkaan kelvannut. Syyksi osoittautui se, että ei ollut näyttöä uimataidosta todistuksessa. Lisäksi opintoihin kuulunut yksittäinen kurssi ei ollut riittävän laaja. Esteet ja hidasteet voivat olla mitättömän pieniä. Kyseinen opettaja sai viiveen jälkeen lopulta pätevyytensä. Siitäkin piti maksaa.

Kysyn ministeriltä: miten saisimme eri Pohjoismaat hyväksymään toistensa tutkinnot sujuvammin ja poistettua myös turhat maksut pätevyyden hakemisessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Blomqvist, 5 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

17.50 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Kiitos, arvoisa puhemies, näistä 5 minuutista. Tuli kyllä tarpeeseen. Yritän nyt vielä poimia noista ekan kierroksen puheenvuoroista, joihin en ehtinyt vastata.

Ledamot Ollikainen frågade vilka konkreta åtgärder vi har på gång. Vi har alltså en utredning som Utrikespolitiska institutet gör om vilken inverkan de här inreserestriktionerna har haft på gränsregionerna, men också på samhällena i stort. Vi har den så kallade Enestam-rapporten, som alltså minister Enestam gör. En framåtblickande rapport är beställningen, vilka åtgärder vi ska vidta för att vara bättre förberedda när nästa kris kommer. Och vi har också statsministerns initiativ om att förbättra och fördjupa samarbetet kring försörjnings- och beredskapsfrågor, och där har vi också en utredning på gång. Också den görs av Utrikespolitiska institutet, om vad vi gör i dag tillsammans och vilka områden vi ännu kunde bli bättre på. Det var nu ett kort svar.

Sitten edustaja Kulmuni kysyi kyllä ihan aiheellisesti, ja oikeastaan vastasin tässä aikaisemmassa vastauksessa Ollikaiselle myös siihen, että missä on parantamisen varaa, niin kyllä ilman muuta sitä juuri haluamme nyt selvittää, että miten voimme — kun seuraava kriisi tulee, koska se tulee todennäköisesti kuitenkin ja varmastikin, valitettavasti — silloin olla paremmin varustautuneita ja yhdessä kohdata tämän tulevan kriisin. Nyt tässä tapauksessahan oli kysymys siitä, että ainakin Suomessa ja myös muissa Pohjoismaissa yritettiin minimoida liikkuvuutta, ja silloin tietysti myös rajojen ylitse menevää liikkuvuutta pyrittiin vähentämään kuten myös maan sisällä. Niin tämä nyt oli se tapa, miten yritimme tätä pandemiaa muun muassa hoitaa.

Sitten edustaja Kulmuni nosti tässä myös Tornionlaakson neuvoston lausuntoa tai mahdollisuuden antaa lausuntoja. Arvostan kovasti sitä tietämystä ja kokemusta, mitä siellä paikallisesti on, ja minusta ilman muuta pitää hyödyntää sitä, kun mietimme tulevia toimenpiteitä ja miten pystymme paremmin varautumaan seuraavaan kriisiin.

Sitten näitä yhteisiä työmarkkinoita, rajaesteiden poistamista, nostivat esiin muun muassa edustajat Kiviranta ja Kivisaari. Kivisaari kysyi myös tästä todella isosta rajaesteestä, nimittäin tästä yhteisestä sähköisestä tunnistamisesta. Meillä on käynnissä nyt yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa tällaista digitaalisen tunnistautumisen edistämistä koskevaa yhteistyötä. Ja meillä yksi Suomen puheenjohtajuuskauden hankkeista on myös edistää arjen joustavuutta ja liikkuvuutta maiden välillä digitalisaation avulla. Tässä meillä on vielä paljon kyllä tekemistä. Tämä on yksi varmaan suurimmista konkreettisista esteistä, mihin nuori ihminen tai ylipäättänsä Pohjoismaiden asukas törmää, kun hän muuttaa maasta toiseen.

Sitten hyvä huomio edustaja Heikkiseltä. Rajalla voidaan tehdä muuta kuin että se suljetaan. Se on varmaan yksi oppi, mikä on tässä matkan varrella tullut.

Sitten tästä nuuska-asiasta. Tässä jo oikeastaan edustaja Kvarnström vastasi siihen edustaja Mäenpään kysymykseen. Tämä on enemmänkin kyllä Suomen ja EU:n asia kuin pohjoismaisen yhteistyön asia, eikä sitä nyt koeta ehkä rajaesteeksi, mutta siitähän tietysti voi olla sitten eri mieltä. Mutta en nyt mene siihen, kun se ei kuulu minulle.

Sitten edustaja Kemppi kysyi puolustusyhteistyöstä. Siihen oikeastaan edustaja Niemi vastasi. Se ei kuulu minulle eikä ole myöskään ministerineuvoston agendalla. Puolustusyhteistyötäkin voidaan varmaan kehittää, mutta sitä täytyy sitten kysyä ministeri Kaikkoselta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2021 vp

Ledamot Kvarnström: ja, inte mig emot om Nordiska ministerrådet får mer pengar, men det är inte heller min sak att fatta beslut om det, utan det gör regeringarna tillsammans.

Ja vielä lopuksi totean, että taas kerran edustaja Kinnunen oli oikeassa. Nämä ammattipätevyydet ovat iso asia, joihin vielä täytyy pureutua ja etsiä ratkaisuja, miten sitä voidaan yhtenäistää. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.